

FIȘA DISCIPLINEI

Psihopedagogia deficiențelor de intelect

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
1.3. Departamentul	Psihologie Aplicată
1.4. Domeniul de studii	Psihologie/Științe ale Educației
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Psihopedagogie specială – în limba maghiară Psihopedagogie specială /Cod calificare: L060070020
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Psihopedagogia deficienților de intelect (tulburarea de dezvoltare intelectuală)				Codul disciplinei	PLM1207
2.2. Titularul activităților de curs			Lect. Dr. Jancsó-Farcas Susana				
2.3. Titularul activităților de seminar			Lect. Dr. Jancsó-Farcas Susana				
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					69 ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					45
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					22
Tutoriat (consiliere profesională)					
Examinări					2
Alte activități					-
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				69	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	PC/Laptop, Videoproiector, Internet
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	PC/Laptop, Videoproiector, Internet

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/ esențiale	C1 - Proiectarea unor programe/intervenții/acțiuni/activități educaționale, adaptate pentru diverse grupuri țintă și contexte organizaționale / sociale. C5 - Consilierea, orientarea și asistarea psihopedagogică a diverselor categorii de persoane / grupuri educaționale (copiii/elevi/tineri/familii/profesori/angajați/alte categorii de persoane și grupuri)
Competențe transversale	CT7 - Aplicarea principiilor și a normelor de deontologie profesională, fundamentate pe opțiuni valorice specifice domeniului Științele Educației

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul: C5a) Susține și asistă dezvoltarea copiilor/elevilor/tinerilor/ altor grupuri și categorii de persoane, printru corelarea cu principiile de consiliere și regulile de protecție a fiecărei persoane din educație, în mod adecvat. C5b) Corelează cunoștințele privind educația personală, antreprenorială, socială și pentru sănătate la un nivel care stimulează și susține pe orice persoană pentru creșterea nivelului de adaptare și rezolvare a problemelor. CT7b) Identifică implicațiile practice ale reglementărilor legale și de politică educațională în luarea deciziilor la nivelul instituției și al clasei/grupului.
Aptitudini	Studentul: C1b) Aplică principiile și strategiile didactice în proiectarea activităților educaționale specifice nivelului de vârstă și grupului cu care se lucrează. C1c) Identifică nivelul achizițiilor anterioare ale copiilor/elevilor/tinerilor, individuale și de grup, și valorifică datele obținute în proiectarea procesului educațional. C5a) Identifică stările/problemele/dificultățile copiilor/elevilor/tinerilor/altor grupuri și categorii de persoane, privind comportamentul acestora și procesul de dezvoltare cu asistarea specializată psihopedagogică. CT7a) Adaptează sarcinile de proiectare, realizare și evaluare a activităților instructiv-educative specifice în condiții de autonomie restrânsă și de asistență calificată
Responsabilități și autonomie	Studentul: C5b) Exprimă încredere în potențialul de dezvoltare al fiecărui copil/elev/tânăr și susține aspirațiile acestuia, prin abordări didactice diferențiate și individualizate. CT7a) Respectă normele de etică, de integritate academică și de conduită profesională.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Obiectivul general al disciplinei „Psihopedagogia deficiențelor de intelect (tulburarea de dezvoltare intelectuală) este de a forma o înțelegere complexă, empatică și aplicată asupra tulburării de dezvoltare intelectuală, oferind viitorilor specialiști în educație și psihopedagogie instrumentele necesare pentru evaluarea, sprijinirea și integrarea persoanelor cu tulburare de dezvoltare intelectuală în diverse contexte educaționale și sociale.
---------------------------------------	--

7.2 Obiectivele specifice	Prin intermediul cursurilor și seminariilor, studenții vor: • explora fundamentele conceptuale și diagnostice ale tulburării de dezvoltare intelectuală, în acord cu clasificările moderne (DSM-5-TR), și vor învăța să diferențieze între formele și cauzele acesteia • analiza etiologia complexă a tulburării, de la anomalii genetice și embriopatii, până la influențele mediului prenatal, perinatal și postnatal • înțelege impactul mediului familial și social asupra dezvoltării cognitive, emoționale și comportamentale, cu accent pe prevenție și intervenție timpurie • studia particularitățile dezvoltării fizice, motrice, cognitive, lingvistice și sociale la copii și adolescenți cu sindroame genetice (Sindromul Down, Williams, Fragile X) și tulburări asociate (TSA) • dobândi competențe psihoeducaționale în utilizarea instrumentelor de evaluare, în interpretarea funcțiilor cognitive și în abordarea comportamentelor problematice • aborda teme sensibile precum sexualitatea și autonomia persoanelor cu tulburare de dezvoltare intelectuală, într-un cadru etic și educațional adecvat
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere: de la „oligofrenie” la tulburare de dezvoltare intelectuală (DSM-5-TR) – o privire asupra transformărilor conceptuale și diagnostice	Prezentare, discuții	
2–3. Clasificare și diagnostic: Criteriile de diagnostic DSM-5-TR, provocările evaluării, diagnostic diferențial	Prezentare, discuții	
4. Cauze genetice și neurobiologice: Anomalii cromozomiale, tulburări pervazive de dezvoltare și tulburarea de spectrul autist	Prezentare, discuții	
5.1. Enzimopatii și impactul lor asupra dezvoltării intelectuale. 5.2. Embriopatii: Rubeola, citomegalie congenitală, hidrocefalie – riscuri și consecințe	Prezentare, discuții	
6. Fetopatii: Infecții virale și bacteriene (CMV, toxoplasmoză, herpes, listerioză), toxemie și alte cauze imunobiologice	Prezentare, discuții	
7. Factori perinatali: Naștere prematură, greutate mică, encefalită, meningită – vulnerabilități ale sistemului nervos central	Prezentare, discuții	
8. Semne timpurii: Cum recunoaștem din timp dificultățile de dezvoltare intelectuală?	Prezentare, discuții	
9. Profilul dezvoltării: Caracteristici generale, dezvoltarea fizică și motrică la copii	Prezentare, discuții	
10. Dezvoltarea cognitivă 1. Comunicarea și vorbirea: Etape, dificultăți și tulburări asociate	Prezentare, discuții	
11. Dezvoltarea cognitivă 2. Particularități ale percepției, atenției, memoriei și gândirii	Prezentare, discuții	
12. Dezvoltarea emoțională și socială: Socializarea, formarea personalității și integrarea în grup	Prezentare, discuții	
13. Comportamente problematice: Trăsături autistice, agresivitate, ADHD și alte manifestări comportamentale	Prezentare, discuții	
14. Adolescența: Provocările dezvoltării, sexualitatea și educația sexuală în context psihoeducațional	Prezentare, discuții	

Bibliografie

- American Psychiatric Association – APA. (2024). *DSM-5-TR, Mentális zavarok diagnosztikai és statisztikai kézikönyve 5. kiadásának átdolgozott verziója*. Oriold és Társai Kiadó.
- Jancsó-Farcas, S. (2025). *Az intellektuális képességzavar gyógypedagógiája*. BBTE Egyetemi jegyzet. (Suport de curs)
- Lányiné Engelmayer, Á. (2017). *Intellektuális képességzavar és pszichés fejlődés 2., átdolgozott és kibővített kiadás*. Medicina Könyvkiadó.

Bibliografie recomandată

- Glidden, L. M., Abbeduto, L., McIntyre, L. L., & Tassé, M. J. (Eds.). (2021). *APA Handbook of Intellectual and Developmental Disabilities: Foundations (Vol. 1)*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000194-000>
- Glidden, L. M., Abbeduto, L., McIntyre, L. L., & Tassé, M. J. (Eds.). (2021). *APA Handbook of Intellectual and Developmental Disabilities: Clinical and educational implications: Prevention, intervention, and treatment. (Vol. 2)*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000195-000>

Wehmeyer, M. L., Brown, I., Percy, M., Shogreen, K., & Fung, W. L. A. (Eds.). (2017). <i>A Comprehensive Guide to Intellectual and Developmental Disabilities (2nd ed.)</i> . Paul H. Brookes Publishing Co.		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Clarificări conceptuale: Ce înseamnă retard mintal, deficiență intelectuală, dizabilitate intelectuală? Evoluția terminologiei și implicațiile ei	Activități individuale și de grup, discuții	
2. Clasificarea pe niveluri de severitate: Cum diferențiem formele ușoare, moderate, severe și profunde ale deficienței intelectuale?	Activități individuale și de grup, discuții	
3. Instrumente de evaluare: Teste de dezvoltare, chestionare, scale de adaptare	Activități individuale și de grup, discuții	
4. Genetica în prim-plan: Sindromul Down, Fragile X și Sindromul Williams – particularități, provocări și potențial.	Activități individuale și de grup, discuții	
5–6. Prevenție: Recapitularea cauzelor și explorarea strategiilor de prevenție – de la screening prenatal la intervenții timpurii	Activități individuale și de grup, discuții	
7. Mediul și dezvoltarea cognitivă: Impactul abuzului și neglijării asupra dezvoltării intelectuale	Activități individuale și de grup, discuții	
8. Motricitatea în Sindromul Down: Etape, dificultăți și modalități de stimulare	Activități individuale și de grup, discuții	
9. Comunicarea: Cum se dezvoltă limbajul și comunicarea la copiii cu Sindrom Down, Williams și TSA?	Activități individuale și de grup, discuții	
10. Funcții cognitive – partea I: Integrarea senzorială. Particularități ale atenției în sindroamele genetice	Activități individuale și de grup, discuții	
11. Funcții cognitive – partea II: Memoria de lucru vizuo-spațială și funcțiile executive -analiză comparativă între Sindromul Down și Williams	Activități individuale și de grup, discuții	
12. Abilități sociale și adaptative: Cum se dezvoltă și cum pot fi susținute în sindroamele genetice?	Activități individuale și de grup, discuții	
13. Comportamente problematice: Agresiune, auto-agresiune – înțelegere, prevenire și intervenție.	Activități individuale și de grup, discuții	
14. Sexualitate și autonomie: Interesul sexual, luarea deciziilor și educația sexuală în contextul dizabilității intelectuale.	Activități individuale și de grup, discuții	
Bibliografie Alahmari, F. S., Alhabbad, A. A., Alshamrani, H. A., & Almuqbil, M. A. (2025). Effectiveness of social skills training interventions for children with autism spectrum disorder: A systematic review and meta-analysis. <i>Saudi Medical Journal</i>, 46(3), 226–237. https://doi.org/10.15537/smj.2025.46.3.20240788 Chen, Y., Xi, Z., Saunders, R., Simmons, D., Totsika, V., & Mandy, W. (2024). A systematic review and meta-analysis of the relationship between sensory processing differences and internalising/externalising problems in autism. <i>Clinical Psychology Review</i>, 114, 102516. https://doi.org/10.1016/j.cpr.2024.102516 Filipe, M. G., Cruz, S., Veloso, A. S., & Frota, S. (2022). Early predictors of language outcomes in Down syndrome: A mini-review. <i>Frontiers in Psychology</i>, 13, 934490. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.934490 Li, Q., Li, Y., Zheng, J., Yan, X., Huang, J., Xu, Y., Zeng, X., Shen, T., Xing, X., Chen, Q., & Yang, W. (2023). Prevalence and trends of developmental disabilities among US children and adolescents aged 3 to 17 years, 2018–2021. <i>Scientific Reports</i>, 13, 17254. https://doi.org/10.1038/s41598-023-44472-1 Nicholls, G., Bailey, T., Grindle, C. F., & Hastings, R. P. (2023). Challenging behaviour and its risk factors in children and young people in a special school setting: A four wave longitudinal study. <i>Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities</i>, 36(2), 366–373. https://doi.org/10.1111/jar.13066 Oh, S., Jang, J. S., Jeon, A. R., Kim, G., Kwon, M., Cho, B., & Lee, N. (2024). Effectiveness of sensory integration therapy in children, focusing on Korean children: A systematic review and meta-analysis. <i>World Journal of Clinical Cases</i>, 12(7), 1260–1271. https://doi.org/10.12998/wjcc.v12.i7.1260 Oliveira, C., Ozorio, S., Gomes, V., Araújo, S., & Lopes, J. (2025). Sex Education for Individuals with Intellectual Development Disorder (IDD): A Scoping Review. <i>Education Sciences</i>, 15(6), 685. https://doi.org/10.3390/educsci15060685 Spaniol, M., & Danielsson, H. (2022). A meta-analysis of the executive function components inhibition, shifting, and attention in intellectual disabilities. <i>Journal of Intellectual Disability Research</i>, 66 (1-2), 9-31. https://doi.org/10.1111/jir.12878 Totsika, V., Liew, A., Absoud, M., Adnams, C., & Emerson, E. (2022). Mental health problems in children with intellectual disability. <i>The Lancet. Child & Adolescent Health</i>, 6(6), 432–444. https://doi.org/10.1016/S2352-4642(22)00067-0		

- Westlake, F., Westlake, M., & Totsika, V. (2024). A systematic review and meta-analysis of the effectiveness of interventions targeting the parent-child relationship in families of children with an intellectual disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 37(6), e13273. <https://doi.org/10.1111/jar.13273>
- Xue, Y., Xue, Y., Moeyaert, M., & McMahon, D. (2025). The effectiveness of augmented reality- based interventions for individuals with autism and/or intellectual and developmental disabilities: A Bayesian three-level meta- analysis of single-case experimental design data. *British Journal of Educational Technology*, 00, 1–24. <https://doi.org/10.1111/bjet.70012>
- Zablotsky, B., Ng, A. E., Black, L. I., & Blumberg, S. J. (2023). Diagnosed Developmental Disabilities in Children Aged 3-17 Years: United States, 2019-2021. *NCHS Data Brief*, (473), 1–8. <https://www.cdc.gov/nchs/data/databriefs/db473.pdf>

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Temele propuse sunt subiecte de actualitate în cercetarea fundamentală și aplicativă din domeniul psihopedagogiei, iar abordarea lor în cadrul acestei discipline se bazează pe rezultatele recente din literatura de specialitate. De asemenea, tematica disciplinei acoperă conceptele majore relevante pentru aplicațiile psihopedagogiei cerute pe piața muncii și pentru standardele comunității profesionale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- capacitatea de analiză critică și sinteză a materialelor/ bibliografiei	Examen scris Min. nota 5.00	50%
		Examen parțial	20%
10.5 Seminar/laborator	-înțelegerea și aplicarea practică a cunoștințelor/conceptelor fundamentale	Participare activă la ore, proiecte, activități de grup, Încăcate pe platforma MS Teams	30%
10.6 Standard minim de performanță			
Dacă un student nu obține nota de trecere (5,00) la examenul de semestru, acesta nu va promova examenul, chiar dacă a îndeplinit cerințele specificate la punctul 10.5.			
- În cazul cursurilor, seminarelor sau orelor practice (laborator, practică, proiect etc.), numărul maxim de absențe (justificate sau nejustificate) nu poate depăși 15% din numărul total de ore. Nefrecventarea cursurilor va duce la excluderea studentului de la examen (a se vedea regulamentul privind creditele). - Sarcinile de seminar sunt obligatorii, excludente și o condiție prealabilă pentru înscrierea la examen. Numai lucrările depuse până la termenul limită pot primi nota maximă. Lucrările depuse în perioada de grație sunt acceptate, dar cu o deducere de puncte. Lucrările depuse după perioada de grație, dacă obțin o notă de trecere, valorează 0 puncte în nota finală, dar studentul este eligibil pentru a susține examenul. Lucrările obligatorii de la jumătatea semestrului pot fi recuperate în perioada de examinare sau în perioada de examinare suplimentară, dar nu sunt luate în considerare la nota finală; ele doar îi dau dreptul studentului să susțină examenul. - Examenul parțial nu este descalificativ. Neparticiparea la examenul parțial nu duce la descalificarea de la examenul de la sfârșitul semestrului. Examenele parțiale nu pot fi susținute din nou, cu excepția cazurilor justificate medical. În cazul unei absențe certificate medical, studentul are dreptul să susțină un examen oral pentru a obține nota parțială relevantă, cu condiția prezentării unui certificat de externare din spital (în termen de 7 zile). - Studentii care se înscriu la sesiuni deschise, examene suplimentare sau îmbunătățiri ale notelor trebuie să îndeplinească toate cerințele cursului (prezență, examene parțiale, teme, proiecte etc.). Notele obținute la activitățile de seminar și la examenele parțiale sunt valabile numai pentru anul universitar respectiv și nu pot fi reportate în anul universitar următor. - Trișarea la examene va duce la exmatricularea studentului din universitate, în conformitate cu regulamentul de credite, prin decizia rectorului BBTE, la recomandarea Consiliului facultății, pe baza unei plângeri scrise depuse de profesorul examinator. Aceasta se aplică tuturor elementelor incluse în calculul notei finale (examene parțiale sau suplimentare, examene parțiale, teme de seminar parțiale, proiecte). - În cazul prezentării de lucrări semestriale plagiate, copiate sau identice, studentul (sau toate părțile implicate) va primi nota 1. Colaborarea, copierea sau trișarea în timpul examenului vor duce la excluderea imediată de la examen și la acordarea notei 1.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)¹

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

Data completării:
22.04.2025.

Semnătura titularului de curs
Lect. Dr. Jancsó-Farcas Susana

Semnătura titularului de seminar
Lect. Dr. Jancsó-Farcas Susana

Data avizării în departament:
25.04.2025.

Semnătura directorului de departament
Conf. Dr. Kotta Ibolya

¹ Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".